

P R O G R A M U L

Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

I. VALORILE NOASTRE

II. MOȘTENIREA NOASTRĂ

1. Esența și potențialul tradiției ideologice
2. Contradicțiile practicii politice a comuniștilor și lecțiile ei
3. Noile orizonturi și noile obiective

III. CONTEMPORANEITATEA ȘI NOILE CONTRADICȚII ALE TIMPULUI

1. Polurile civilizației moderne
2. În avanscenă – proletariatul cunoștințelor
3. Metamorfoza problemei proprietății

IV. STRATEGIA FĂURIRII. MODELUL MOLDOVENESC

1. De la criză la stabilizare. Experiența aflării la guvernare a PCRM
2. Cele cinci sarcini ale comuniștilor moldoveni

V. PCRM – PARTID DE STÎNGA DE TIP NOU

I. VALORILE NOASTRE

Noi, actualii comuniști moldoveni, ne considerăm un partid al intereselor de perspectivă ale întregii societăți. Ale unei societăți în care diversitatea socială, națională și politică va asigura personalității libertatea opțiunii și condiții de afirmare. Noi nu pledăm pur și simplu pentru interesele săracilor – noi combatem sărăcia ca atare. Noi nu luptăm contra bogăției – noi luptăm pentru ca bogăția și bunăstarea să provină din venituri licite, dar nu din jaf, din corupție și din

exploatarea necruțătoare a resurselor umane și naturale. Noi pledăm pentru egalitate de condiții, pentru echitate socială și pentru un control democratic eficient al societății asupra statului.

Egalitatea de condiții înseamnă pentru noi nu numai egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, dar și responsabilitatea societății și a statului pentru dezvoltarea, educarea, instruirea și ocrotirea sănătății fiecărui cetățean, pentru nivelul lui de trai, pentru accesul lui liber la instituțiile politice și democratice, pentru protecția lui juridică, economică și socială, care să nu depindă de starea sa materială, de statutul său social, de apartenența sa națională.

Echitatea socială înseamnă pentru noi promovarea și implementarea în practică a unor înalte standarde privind calitatea vieții pentru populația țării. Echitatea socială înseamnă libertatea fiecărui cetățean de oprimare și umilire, de sărăcie și foame, de frica de șomaj, de boli și bătrânețe.

Controlul democratic al societății asupra statului înseamnă pentru noi nu numai realizarea necondiționată a principiului supremației legii, dar și transparența maximă a tuturor deciziilor și acțiunilor statului, sporirea consecventă a împuternicirilor societății și ale instituțiilor ei civile în raport cu împuternicirile structurilor statale, a împuternicirilor administrației locale în raport cu împuternicirile administrației centrale.

Noi, actualii comuniști moldoveni, nu tindem spre afirmarea și dominarea unei singure viziuni asupra realității, asupra lumii înconjurătoare. Noi pledăm pentru o concurență sănătoasă a ideologiilor și ideilor, a concepțiilor și abordărilor. Dar anume noi, comuniștii, ne pronunțăm cu fermitate împotriva la aceea ca în societate să apară condiții pentru obscurantism și fanatism, pentru dictatura nomenclaturii și samavolnicia oligarhiei.

Noi, comuniștii, sîntem convinși că, la etapa actuală a dezvoltării sale istorice, societatea redevine receptivă la acele idealuri și valori umaniste care constituie baza concepției noastre despre lume. Noi, comuniștii, sîntem solicitați de timp. Noi vom ști să corespundem exigențelor noii epoci – o epocă în care echitatea socială e de neconceput fără libertate, iar democrația – fără egalitate.

Ne permit să fim încrezători în toate acestea noile realități ale lumii contemporane. Ne permite să afirmăm toate acestea moștenirea noastră ideologică. Ne permite să fim siguri de toate acestea propria noastră experiență – experiența Partidului Comuniștilor din Republica Moldova.

II. MOȘTENIREA NOASTRĂ

1. Esența și potențialul tradiției ideologice

Au fost mai multe încercări de a da o definiție tradiției noastre ideologice. Dar de prea multe ori aceste definiții s-au dovedit a fi incomplete, primitive sau cu totul dogmatice.

Ortodocșii de stînga au reușit să reducă conținutul moștenirii noastre ideologice la niște lozinci rudimentare și la niște formulări teoretice, ce și-au pierdut rostul practic. Dogmaticii de dreapta atacă cu insistență, în principal, aceste lozinci și formulări, fără să observe că ei înșiși folosesc noțiuni și categorii care nu numai că au apărut și au fost fundamentate pentru prima dată anume în lucrările teoretice ale lui Marx, Engels, Lenin, Buharin, Gramsci, dar care și astăzi continuă să facă parte din instrumentarul analitic eficient al economiștilor, sociologilor și politologilor. E de ajuns să ne amintim de așa descoperiri sociologice importante cum sînt fenomenele crizelor economice ciclice, structura de clasă a societății și contradicțiile de clasă, categoria capitalului și cea a libertății sociale, fenomenul ideologiei, fenomenul totalitarismului politic și cel al socialismului birocratic. Cu aceste categorii și noțiuni operează deja demult nu numai marxiștii, comuniștii și social-democrații, după cum nu numai ei, analizînd trecutul, prezentul și viitorul, se călăuzesc de concepția materialistă despre istorie și lume.

Timpul operează, firește, anumite rectificări în căutările teoretice și ideologice ale comuniștilor. Proletariatul industrial nu numai că apare și luptă consecvent pentru drepturile sale, dar și se transformă uneori în categorii sociale noi, nu mai puțin active, ale societății. Contradicțiile sociale tradiționale se deplasează, și acest lucru este evident, din țările dezvoltate în țările cu economii în tranziție și în statele lumii a treia, dând naștere unor conflicte și contradicții care, prin natura lor, sînt principial noi. Natura proprietății private se transformă în unele țări într-un stimulent de masă al progresului economic și tehnico-științific, iar în alte țări ea, din contra, capătă trăsături monstruoase. Și așa mai departe. În aceste condiții, sînt necesare răspunsuri principial noi la multe întrebări vechi. Înainte de toate, la întrebarea: ce îi unea întotdeauna, ce poate și ce trebuie să-i unească în continuare pe oamenii care își zic comuniști?

Această întrebare nu este deloc simplă mai ales în cazul cunoscutelor exemple cînd comuniștii, ajungînd pe „culmile” puterii, ei înșiși se transformau în inchișitori spirituali, retrăgîndu-le colegilor și tovarășilor lor dreptul de a purta acest nume. Este destul de complicat să faci acest lucru și astăzi, cînd, sub numele de partide comuniste, acționează, uneori, secte politice, reacționare în esența lor, care se orientează spre timpuri ce nu se vor mai întoarce, spre practica izolaționismului și suprimării libertăților. Nu e simplu să apreciezi tradiția politico-ideologică în condițiile în care unii comuniști dogmatici, foști lideri de partid, au ajuns să conducă cu servilitate campania de discreditare înverșunată a ideilor comuniste.

Apariția primelor modele practice de socialism ca o alternativă a lumii exploatării și asupririi, la fel ca și critica acestor modele, au devenit fenomene de importanță majoră pentru practica socială globală și pentru cercetările teoretice globale din secolele XIX - XX. Prin prisma obiectivă a acestor realități istorice devine evident faptul că comuniștii au rămas, și în concepțiile lor teoretice, și în practica lor politică, comuniști adevărați numai pînă nu au trădat trei lucruri: **în primul rînd**, scopul și motivul întregii lor activități – eliberarea omului de influența negativă a contradicțiilor concret-istorice din societate; **în al doilea rînd**, atitudinea critică-activă față de realitate, atitudine bazată pe analiza științifică imparțială care, de fiecare dată, scoate la iveală un nou nivel al contradicțiilor de acest fel; în al treilea rînd, internaționalismul real și cunoștințele obiective privind caracterul și interdependența procesului istoric mondial.

Un lucru este indiscutabil: comuniștii, la timpul lor, s-au făcut cunoscuți pentru prima dată ca un curent politic de tip nou anume datorită acestor trei particularități principiale. Și numai acest mod de abordare, în condițiile realizării lui creatoare în diferite țări și în diferite perioade, le-a permis comuniștilor să devină o forță politică cu autoritate și să obțină succese. Comuniștii rămîn și acum comuniști, deci democrați și adepți ai libertății, numai atîta timp cît urmează aceste principii fundamentale.

Aceasta înseamnă că actualii comuniști trebuie să se conștientizeze înainte de toate ca o mișcare de eliberare și ca o mișcare umanistă, care luptă fără compromis împotriva exploatării și a tuturor formelor de asuprire a omului, pentru eradicarea consecventă a sărăciei și nedreptății, pentru afirmarea hotărîta a principiilor democrației și echității sociale.

Aceasta înseamnă că actualii comuniști nu sînt numai o mișcare politică, ci și una științifică, care nu are dreptul să se închisteze în vreo teorie dată odată pentru totdeauna, ci este obligată, orientîndu-se spre valorile lor ideologice, să caute cutezător o explicație a trecutului, a prezentului și a viitorului în cadrul sistemului dialectic de cunoaștere materialistă a lumii, să continue și să dezvolte tradiția ideilor marxist-leniniste.

Aceasta înseamnă și faptul că comuniștii trebuie, oriunde și oricînd, să se considere pe ei înșiși, precum și activitatea lor, drept părți ale eforturilor internaționale solidare chemate să asigure progresul de mai departe al întregii omeniri.

Toate acestea înseamnă că adevărații comuniști trebuie să gândească și să acționeze ca adevărați umaniști, revoluționari și reformatori, ca oameni care proiectează și făuresc viitorul, care poartă răspundere pentru acesta, care știu să se bazeze în practica lor politică nu pe confruntarea civică, ci pe consolidarea eforturilor tuturor forțelor active și interesate ale societății.

2. Contradicțiile practicii politice a comuniștilor și lecțiile ei.

Propria noastră istorie a demonstrat în repetate rânduri ce se întâmpla atunci când comuniștii, din anumite motive, renunțau măcar la unul din principiile menționate mai sus.

Când analiza științifică obiectivă ceda în fața dogmatismului pseudoștiințific, iar ipotezele avansate de teoreticienii eliberării sociale se transformau în dogme intangibile, atunci triumfau despotismul spiritual și violența, care nu le lăseau comuniștilor șanse să fie cei care, prin însăși natura lucrurilor, sînt chemați să fie – slujitori ai libertății.

Când în numele păstrării puterii, pe ruinele vechilor regimuri exploatare, comuniștii creau piramidele unor noi clase dominante în persoana nomenclurii birocratico-partinice, atunci caracterul obiectiv al concepției noastre politice se sfărîmă în menghina acelei culturi politice primitive și acelei mașini necruțătoare de stat, care este capabilă să compromită orice revoluții și orice reforme progresiste.

Când comuniștii trădau ideile internaționalismului și se apuiau să construiască modelele lor naționale deosebite, rupte și izolate de lume, atunci renășteau imediat și șovinismul, și naționalismul, în genere toate acele fenomene cărora li se opune și împotriva cărora luptă gândirea umanistă a omenirii.

Așadar, istoria moștenirii noastre nu poate fi tratată în mod unilateral. Ea este contradictorie, ca orice istorie umană.

Da, noi ținem minte cum, în anii 30, regimul totalitar a „defrișat” și stîrpit acea **libertate** socială, politică, culturală creativă care, sub presiunea celor trei revoluții ruse, a răzbit din străfundurile imperiului țarist.

Noi ținem minte cum, în timpurile stagnării, noua clasă dominantă a nomenclurii fățarnice de partid a strivit cu cinism ideile **egalității**, ea însăși sustrăgîndu-se principiilor acesteia, păstrîndu-le, însă, pentru constructorii BAM-ului, pentru colhoznici, mineri, ingineri, în genere pentru toți oamenii muncii.

Noi ținem minte cum, în anii 80, prin strădaniile aceleiași nomenclurii, care a „prins cheag” în ocinile sale naționale și care a ajuns să jinduiască suveranitatea, a fost compromisă **fraternitatea**, și oameni, care mai ieri încă împărtășeau cu sinceritate ideile internaționalismului, s-au lăsat antrenați într-o luptă a naționalităților extrem de distructivă.

Noi vedem că anume această parte, cea mai odioasă, a acelei piramide autoritare și represive a început să domine în spațiul postsovietic, redistribuind la infinit proprietatea, cultivînd xenofobia, intoleranța națională și agițînd drapelul luptei cu comunismul și cu comuniștii.

Însă rezultatele practicii comuniste din perioada sovietică vorbesc, totodată, și despre o puternică împotrivire forțelor reacționare care, în repetate rânduri, încercau să stingă vulcanul creației sociale, trezit la viață de lupta revoluționară, tindeau să oprească marșul temerar al generațiilor însuflețite de valorile echității și solidarității. Nu întâmplător, în cel mai de răspundere moment al istoriei europene a secolului XX, când majoritatea democrațiilor europene au capitulat în fața fascismului, anume comuniștii sovietici și cei europeni, în pofida nelegiuirilor dictaturii staliniste, au contribuit în mod decisiv la salvarea omenirii de ciuma brună, aducînd pe altarul victoriei nenumărate jertfe.

Menționând realizările de importanță majoră pentru întreaga civilizație ale epocii sovietice, trebuie neapărat să nu uităm că nu partocrații și nu organele de represalii „storceau” din oameni descoperiri științifice fără precedent, mari creații în sfera culturii, nu ei proiectau acea arhitectură măreață a transformărilor economice, sociale și umanitare, care a servit mult timp drept resursă puternică pentru reproducerea și competitivitatea socialismului de tip sovietic. Caracterul și amploarea acestor grandioase transformări, însuși principiul fundamental al orînduirii, erau generate, în primul rînd, de acel elan conceptual și de acel entuziasm spiritual, care au cuprins cea mai activă parte a societății, ce aspira la progres și libertate.

Și acest socialism a rămas actual pînă în momentul în care reperatele și prioritățile lui spirituale, științifice și politice au intrat în contradicție cu noua epocă, pentru care satisfacerea în continuare a diferitelor necesități sociale și culturale a devenit deja de neconceput și de nerealizat fără cele mai largi libertăți cetățenești, fără transparență și fără concurență. Este important să înțelegem că aceasta a fost nu numai o criză a însuși socialismului, ci și criza unei societăți industriale de un anumit tip care, spre deosebire de modelele occidentale de dezvoltare, se moderniza și se dezvolta în ritmul unei curse de urmărire, prin salturi, omițînd etapele obiective ale dezvoltării evolutive. Investițiile imense în capitalul social, în învățămînt, în cultură, în știință au făcut ca, în cele din urmă, în URSS să apară o pătură socială activă, care nu mai era și nici nu putea fi satisfăcută nici de nivelul scăzut al competenței administrative a puterii, nici de reglementarea excesivă a vieții politice, nici de starea de izolare de restul lumii. A fost o criză în care valorile formate obiectiv în interiorul societății sovietice – libertății individuale și a celei de creație, pluralismului, autonomiei vieții private, identității național-culturale, dreptului la informație etc. – au intrat în contradicție cu orînduirea economică, politică și ideologică instaurată în societate.

Situația s-a complicat prin faptul că, și acest lucru este absolut evident, că societatea, ajunsă în condițiile unei crize ideologice și economice de sistem, nu dispunea de scenarii de dezvoltare care să poată preveni catastrofa, propunînd îmbinarea organică a scopurilor democratizării și înmulțirii cuceririlor sociale, pieței civilizate și solidarității. A fost o criză a „creșterii”, care putea fi depășită, dar care nu a fost depășită și care, în consecință, s-a soldat cu un eșec.

Birocrația de stat a profitat în deplină măsură de această situație. Fiind cea mai organizată și mai unită structură de castă, ea a reușit, în mod cinic și obraznic, fără nici un fel de teorii și concepții, să realizeze propriul program istoric – să-și legalizeze statutul privilegiat, garantîndu-și-l cu activele proprietății de stat. De fapt, este vorba, într-adevăr, de o transformare radicală, dar care nu a condus la creștere economică, nici la schimbări democratice, ci, din contra, a consolidat cu mult puterea celor mai „descurcăriți” și lipsiți de principii reprezentanți ai sistemului administrativ de comandă, dar deja în formatul democrației dirijate, care se năștea, în condițiile reîmpărțirii proprietăților, prăbușirii economice totale și pauperizării generale.

Anume ei, reprezentanții tipici ai sistemului perimat, au devenit o întruchipare a aceluia rău, care era propriu socialismului administrativ de comandă și care, de fapt, nu avea nimic în comun cu socialismul ca atare. Anume ei au fost, sînt și rămîn a fi oponenții noștri politici, cu care vom mai avea de luptat cu toată tenacitatea.

3. Noile orizonturi și noile obiective

Conștientizînd toate aceste realități, noi, în același timp, vedem, simțim, înțelegem că noul secol devine un fel de prolog al unei alte epoci, al unei alte politici, al unui alt mod de percepere a viitorului.

Noi vedem cît de efemer s-a dovedit a fi triumful ideilor liberalismului absolut, care neagă solidaritatea și responsabilitatea societății pentru personalitate, pentru dezvoltarea și realizarea ei. Noi vedem cîte nenorociri a adus restaurarea politicii și practicii intoleranței naționale, mai cu seamă în țările Europei

de Est, în Balcani și în spațiul postsovietic. Noi vedem cât de primitivă se dovedește a fi politica unor mișcări de stînga și de centru-stînga, care încearcă, în unele cazuri cu mai mult sau mai puțin succes, să reacționeze la problemele sociale ce apar, dar care au renunțat nu numai la reconsiderarea cardinală a căilor dezvoltării sociale, ci chiar și la încercările de a conștientiza în mod global această dezvoltare.

Cu cîntarul istoriei au fost deja cuantificate pierderile umane, morale și cele culturale nu numai din timpurile epocii sovietice, dar și cele din epoca capitalismului nomenclaturist-oligarhic ce s-a instaurat și din războaiele naționaliste care îi sînt proprii. S-a constatat că aceste pierderi sînt comparabile. Important este, însă, că sînt comparabile nu numai pierderile. Astăzi este deja clar că victimele epocii sovietice nu sînt o consecință directă a realizării ideilor socialiste și comuniste. Astăzi este deja clar că nenumăratele victime ale epocii anticomuniste imediat următoare nu sînt nici ele o consecință a transpunerii în viață a ideilor democrației, deschiderii și toleranței. Analizînd învățămintele deosebit de dure ale trecutului, noi nu putem să nu recunoaștem că principala problemă a practicii comuniste au constituit-o nu ideile umaniste ale egalității, echității, nu politica socială promovată, ci lipsa reală a democrației, lipsa încrederii în capacitatea omului de a adopta decizii și de a răspunde public pentru ele. Analizînd experiența pe care ne-a fost dat s-o trăim, noi înțelegem că marile nenorociri, care s-au abătut asupra țărilor postsovietice, nu sînt un rezultat al apariției pluripartidismului, al apariției posibilității garantate de lege de a-ți realiza dreptul de a alege în condiții de libertate. Toate acestea au fost o urmare a faptului că în societate, sub paravanul libertăților civice, s-a instaurat sistemul dominației nomenclaturist-oligarhice, care i-a privat pe cetățeni de garanții sigure privind dezvoltarea socială.

Victoria impresionantă a comuniștilor moldoveni în alegerile parlamentare democratice din anii 2001 și 2005, succesele evidente ale forțelor de stînga din Europa și America Latină, ca urmare a tendinței crescînde a oamenilor de a îmbina lupta pentru transformări sociale cu cea pentru drepturi civile, pentru controlul societății asupra puterii – toate acestea sînt semne reale ale declanșării unor schimbări dinamice în conștiința politică a maselor.

A devenit absolut clar că un viitor optimist au doar forțele pentru care democrația și echitatea socială constituie principalele construcții portante ale programelor lor politice, pentru care cea dintîi este imposibilă fără cea de-a doua, iar aceasta din urmă o presupune și pe prima. **Omul modern tinde să trăiască într-o societate în care să existe și belșug, și echitate, și libertate. Și moștenirea noastră – moștenirea comuniștilor, și datoria noastră politică, și concepția noastră umanistă înnoită ne cer să contribuim destoinic la lupta ce se duce anume pentru o asemenea societate.**

III. CONTEMPORANEITATEA ȘI NOILE CONTRADICȚII ALE TIMPULUI

1. Polurile civilizației moderne

Sfîrșitul secolului trecut și începutul acestui secol au fost pentru omenire perioada consolidării definitive a unor tendințe globale principial noi în dezvoltarea socială și economică.

În primul rînd, șirul neîntreput de revoluții tehnologice și informaționale au format o civilizație globală bipolară. Unul din polurile acestei civilizații este reprezentat de lumea unei înalte mobilități și a unui nivel nemaivăzut de dezvoltare a tehnologiilor și comunicațiilor, de lumea fluxurilor financiare și investiționale dinamice, a schimbărilor rapide în structurile și valorile sociale. Nucleul acestei lumi îl constituie cele mai bogate țări postindustriale, care astăzi dau tonul tuturor acestor schimbări.

În al doilea rînd, noi vedem că la celălalt pol se află cea mai mare parte a omenirii, care trăiește în cele mai sărace țări din lumile a doua și a treia. Pentru aceste țări sînt caracteristice atît orientarea timidă

(adesea „silită” și de multe ori reversibilă) spre valorile dezvoltării postindustriale, cât și neacceptarea totală a acestei căi. Neacceptarea se exprimă tot mai mult prin tendința spre autoizolare, spre impunerea unor modele monstruoase ale capitalismului, care exploatează în mod prădalnic resursele naturale și sociale și care cultivă diferite doctrine fanteziste despre măreția trecută sau cea viitoare.

Aceste „extreme” ale dezvoltării social-politice nu fac, practic, nici un pas solidar, pentru a se apropia una de alta. Elitele economico-financiare și politice din țările postindustriale înclină fie spre expansiunea brutală a propriilor instituții în țările lumii a doua și a treia, în special spre o expansiune care nu cadrează nici cu mentalitatea, nici cu particularitățile culturale ale acestor țări, fie spre autoizolarea lor efectivă de problemele cu care se confruntă marea majoritate a omenirii. Aceste acțiuni și această poziție ale statelor avansate sînt folosite abil în scopurile lor politice de regimurile antipopulare dintr-o serie de țări ale lumii a doua și a treia: acestea redirecționează cu ușurință nemulțumirea crescîndă din țările lor din albia protestului social firesc în albia „răzbunării civilizate” pe Occident, justificînd prin această „răzbunare” crearea unor sisteme politice autoritare. Este evidentă comunitatea intereselor elitelor financiar-economice din întreaga lume – eschivarea de la problemele dezvoltării sociale de lungă durată, crearea unei atmosfere de neîncredere reciprocă, dezbinarea popoarelor și a culturilor, făcîndu-le să se confrunte în lupta pentru niște valori false.

Această dualitate periculoasă, care amenință cu o catastrofă, a dezvoltării lumii contemporane începe a fi conștientizată tot mai serios la nivelul cuvenit al responsabilității intelectuale și politice. Lumea devine tot mai receptivă față de ideile a căror realizare ar putea preveni adîncirea prăpastiei dintre polurile existente ale dezvoltării, ar putea opri „războiul rece” al civilizațiilor, a cărui intensitate crește pe zi ce trece, și catastrofa ecologică globală. Lumea se află în căutarea unor idealuri umaniste de natură să unească eforturile țărilor avansate cu eforturile popoarelor din restul lumii într-o singură energie a eliberării, într-o unică **strategie supranațională și laică** a dezvoltării de mai departe a civilizației. Anume în aceste condiții sînt actuale mai mult ca oricînd reperele de bază ale comuniștilor – devotamentul față de scopurile eliberării sociale, analiza științifică critică și internaționalismul. Numai pe fundamentul sigur al acestor repere poate fi construită o nouă viziune asupra perspectivelor globale și creat un sistem adecvat de acțiuni politice solidare.

2. În avanscenă – o nouă clasă socială

Este deja destul de evident și indiscutabil faptul că în țările avansate se schimbă în mod principial raporturile antagoniste clasice de proprietate, caracteristice capitalismului perioadelor istorice revoluate. Proprietatea, care se prezintă tot mai mult sub forma unor cunoștințe, abilități și tehnologii cu caracter de unicat, începe să se caracterizeze prin creșterea continuă a inseparabilității ei față de om. Structura socială devine tot mai complicată. De rînd cu contradicțiile globale ce mai persistă dintre muncă și capital și care conferă exploatării forme mai subtile, adesea mai ascunse, se acutizează simțitor contradicțiile dintre știință și putere. Însăși știința devine principala forță de producție, ceea ce înseamnă că se impune o reevaluare critică a vechilor postulate cu privire la rolul istoric al proletariatului industrial ca principala forță motrice și chiar ca unica forță a transformărilor socialiste globale.

În societatea informațională, în societatea tehnologiilor de vîrf, care vine să ia locul societății industriale, cunoștințele își schimbă principial natura și rolul. Folosind terminologia marxistă, putem spune că cunoașterea devine factorul central al activității sociale. Are loc strîmtorarea activităților de muncă de masă, stereotipizate, la periferia progresului producției sociale. În orice ramură a economiei, în orice sferă semnificativă a activității sociale – de la agricultură la sfera tehnologiilor de vîrf – apare cererea masivă de un alt tip de forță de muncă, de o forță de muncă care se caracterizează prin capacitatea de a lua decizii creative, prin universalitatea abilităților și prin un înalt nivel de instruire.

În aceste condiții, în avanscena politică iese pretutindeni o clasă socială principial nouă, care poate fi considerată, într-un anumit sens, o clasă a proletariatului cunoștințelor. La fel ca și clasa muncitoare din industrie la timpul său, clasa socială actuală devine, tot mai sigur, purtătoarea noilor transformări sociale importante, care au o perspectivă istorică certă. Reprezentanții acestei armate de milioane și milioane de oameni sînt în jurul nostru. Este savantul, care deschide noi și noi orizonturi în domeniul său de activitate. Este managerul, care caută să dirijeze pe nou un proces sau altul. Este inginerul și muncitorul, care țin pasul cu progresul în unitatea lor de producție. Este țăranul, care cultivă pe terenul său noi soiuri de culturi agricole sau aplică noi asolamente. Este profesorul, care acumulează noi cunoștințe și le transmite elevilor. Este medicul, care folosește metode avansate în domeniul ocrotirii sănătății ș.a.m.d. Adică, toți cei care, într-un fel sau altul, participă activ la progresul social, sînt orientați statornic spre crearea și promovarea unor valori moderne. Sînt toți cei care pot să creeze noi relații sociale în domeniul economic, tehnico-științific și umanistic, se pot autoorganiza, își pot realiza și apăra drepturile.

Această categorie socială principial nouă este motivată nu atît de intenții de îmbogățire și de necesități materiale, cît de scopuri legate de realizarea sa. Principalul ei mijloc de producție, intelectul, este inseparabil de posesorul lui. Produsul activității lui, mărfurile și serviciile, poate fi vîndut pe piață. El, însă, se reproduce întotdeauna neîntîrziat. Din această cauză, această clasă nouă, în epoca „consumului generalizat”, creează deja, de fapt, nu bunuri, ci valori, și actualul sistem de piață, deocamdată, doar din inerție nu este depășit de această stare de lucruri paradoxală și care are foarte puțin în comun cu relațiile de piață.

Anume armata „proletarilor cunoștințelor” înaintează cele mai mari pretenții față de statul modern, anume ea este cea mai interesată în edificarea și consolidarea unui asemenea stat, care nu pur și simplu este nevoit să suporte anumite cheltuieli sociale, dar care trebuie, în primul rînd, să-și îndeplinească funcțiile legate de efectuarea unor investiții sociale crescînde în om, adică în învățămînt, în știință, în sănătate. Este din ce în ce mai evident faptul că fără aceste funcții importante societatea nu mai poate să se reproducă nici pe sine, după cum nu poate reproduce nici nivelul corespunzător al valorilor. Anume această nouă clasă înaintează cele mai înalte exigențe față de nivelul și calitatea dezvoltării instituțiilor democratice capabile să asigure un control eficient al societății asupra a înseși obiectivelor dezvoltării globale.

În țările postindustriale această clasă nouă este de fapt „locomotiva” tuturor schimbărilor pozitive, care îi scoate din hăul prăbușirii sociale pe muncitorii agricoli și pe cei industriali, aceștia dispunînd de posibilitățile din ce în ce mai puține pentru a desfășura de sine stătător o luptă politică competentă. În țările lumii a doua și a treia, ea intră în conflict atît cu birocrăția națională, cît și cu clanurile oligarhice care parazitează pe renta naturală sau pe proprietatea deetatizată. Această clasă socială, pe de o parte, conferă integritate întregii verticale a relațiilor sociale de jos pînă sus, iar pe de altă parte – unește lumile și civilizațiile prin caracterul obiectiv comun ale revendicărilor sociale, politice și umanitare pe care le formulează.

3. Metamorfoza problemei proprietății

Acesta este unul din cele mai principale momente în aprecierea contemporană a dezvoltării proceselor sociale și politice mondiale, care ne prezintă pe nou și perspectivele practicii noastre politice, și orizonturile teoriei noastre în continuă dezvoltare. Toată perioada anterioară a istoriei de un secol și jumătate a fost timpul în care principalul nucleu al polemicii sociale și politice l-a constituit problema proprietății și, implicit, problema legăturii inevitabile a proprietății private cu asupra și exploatarea sau, din contra, cea a socializării – cu eliberarea de exploatare. Astăzi există toate temeiurile să afirmăm că în această formă problema în cauză își pierde sensul.

Noi ținem minte cum analiza marxistă, obiectivă și profundă, încă în secolul XIX, a scos în vileag asemenea tare determinate istoric ale proprietății private, pe care nu le-au putut invalida întru totul nici teoreticienii liberali, nici însăși istoria. În același timp, noi ne-am convins și de faptul că proprietatea publică generalizată nu numai că nu înlătură contradicțiile sociale, ci, din contra, le generează într-o nouă formă. Mai mult decât atât, noi știm că dispunerea monopolist-politică de resursele proprietății publice, conduce, practic, inevitabil la apariția unei clase dominante corespunzătoare, clasa birocrăției de stat, și a unor noi forme de asuprire. Noi ne-am convins din experiență și de faptul că proprietatea deestatizată, fiind transformată în proprietate privată, nu a început „să lucreze” mai eficient, ci doar a restaurat în spațiul postsovietic cele mai sinistre specimene ale capitalismului.

Putem afirma că, într-un fel, s-a produs o anumită demonetizare a problemei proprietății. Dar nu lipsa de perspectivă economică discreditează proprietatea publică, căci există numeroase exemple când anume concentrarea capitalului de stat pe direcțiile strategice de dezvoltare a condus la progres și modernizare. Nu numai caracterul exploatator al proprietății private discreditează acest element de bază al relațiilor, căci în lumea contemporană există multe exemple când, în condițiile funcționării raționale a proprietății private, societatea asigură un nivel de echitate socială nu mai mic decât în țările socialismului. Și aceeași economie de piață constituie un model concludent de progres continuu, în cazul în care societatea stabilește în mod democratic și controlează principalele ei obiective: eficacitatea, bunăstarea generală, libertatea opțiunii. Se impune tot mai evident următoarea concluzie: **importante sînt nu atît formele concrete de proprietate, cît formele motivării sociale a celor care gestionează, dispun și dețin proprietatea.** Totul depinde de faptul care sînt scopurile recunoscute de societate ale dezvoltării, cum are loc redistribuirea finală a venitului național, care sînt mecanismele controlului întregii societăți asupra puterii. Prin urmare, astăzi, problema proprietății nu este o problemă ce ține de posesiei, ci o problemă ce ține de dirijarea stimulentei dezvoltării, nu este o problemă ce privește controlul asupra surselor activității de întreprinzător, ci o problemă ce vizează mecanismele civile de control asupra rezultatelor acestei activități.

Anume din această cauză, noi, actualii comuniști, considerăm că socializarea se realizează acum nu prin politica de redistribuire a mijloacelor de producție, ci prin lupta pentru investiții în capitalul social, investiții ce permit crearea și reproducerea unor condiții egale pentru dezvoltarea personalității, asigurarea controlului societății asupra puterii și echității sociale efective. Conform convingerii noastre, numai o asemenea societate corespunde concepției moderne despre socialism ca despre o etapă logică și de perspectivă în dezvoltarea umanității. Responsabilitatea politicilor și a politicienilor actuali constă astăzi în a înainta, pas cu pas, anume în această direcție. Și toate acestea deja nu mai sînt „doar bune intenții cu care este pavat drumul ce duce în iad”. Ele constituie unicul principiu posibil de dezvoltare, a cărui alternativă este însăși pieirea civilizației umane. Să răspundă cu competență la această provocare globală nu este doar o datorie a comuniștilor de astăzi. Aceasta este o misiune istorică a noastră.

Acestea sînt, în fond, trăsăturile esențiale ale aceluia tablou al lumii care se vede prin prisma concepției noastre înnoite despre lume. **Acesta este nucleul conceptual al programului nostru politic, care determină și autoidentificarea noastră, și atitudinea noastră față de realitatea contemporană.**

IV. STRATEGIA FĂURIIRII. MODELUL MOLDOVENESC

1. De la criză la stabilizare. Experiența aflării la guvernare a PCRM

Republica Moldova era, pînă în anul 2001, o adevărată zonă a dezastrului social. În cei 10 ani premergători, țara a fost realmente dezindustrializată: cea mai mare parte a întreprinderilor industriale a fost nu doar privatizată de elita politico-statală de atunci, ci și eliminată din viața economică. Împroprietărirea țăranilor cu pămînt a fost însoțită de distrugerea marilor producții de marfă și de restaurarea în sfera agrară a celui mai primitiv schimb în natură. Legislația, în ansamblul său, avea un

caracter represiv. Povara fiscală și presiunea puternică exercitată de birocrăția coruptă îi privau pe întreprinzătorii moldoveni și pe cei străini de orice stimulente pentru desfășurarea de activități economice în Moldova. Șomajul total în orașe și sate, politica socială antiumană, neplata pe parcursul mai multor luni a pensiilor, a salariilor și a burselor, alocațiile mizere pentru sfera științei, învățământului, ocrotirii sănătății și culturii au dus la scăderea drastică a nivelului de trai în țară, la exodul populației, la emigrarea în masă a oamenilor muncii și la depopulare. Situația era agravată de politica nesistemică a autorităților în sfera relațiilor interetnice, de indiferența totală față de sarcinile consolidării interetnice a cetățenilor. Pe fundalul conflictului transnistrean, înghețat de fapt, aveau loc procese de concreșterea coruptă a elitelor politice din Transnistria și din cealaltă parte, de bază, a Moldovei, autoritățile legale dând dovadă de apatie absolută față de însăși posibilitatea unificării eficiente și pașnice a statului. Sporirea aparatului birocratic de nouă ori, pe de o parte, și restabilirea instituțiilor preindustriale de clan, pe de altă parte, au condus la formarea în Moldova a unei originale clase dominante și a modelului semifeudal corespunzător de dominație, drapat cu lozinci ale liberalismului de piață, împărțite formal, și cu demagogie pseudodemocratică. Țara s-a sustras de la procesele integraționiste din Europa, autoritățile sabotau cooperarea eficientă în cadrul unor procese integraționiste din spațiul postsovietic. Moldova a intrat în secolul XXI ca cel mai sărac stat din Europa, ca țară divizată, lipsită de orice identitate și de speranțe de viitor.

În februarie 2001, în urma alegerilor parlamentare, la putere în țară a venit Partidul Comuniștilor. După amploarea victoriei și a accesului la pîrghiile administrative ale țării, practic, la toate, această victorie a fost un fel de revoluție de catifea. Din 101 mandate parlamentare comuniștii au obținut 71. O asemenea victorie reclama acțiuni energice din partea comuniștilor în vederea ieșirii din criza sistemică. Într-un anumit sens, a fost vorba de primul test din Europa al capacității comuniștilor nu numai de a formula critici politice sistemice, nu numai de a ridica cele mai acute probleme, ci și de a rezolva probleme de importanță națională, purtînd întreaga răspundere politică în fața societății.

Din capul locului, comuniștii moldoveni au optat pentru **trei principii fundamentale** în politica lor de revigorare a societății, a economiei și a statului. **În primul rînd**, chiar din primele zile, s-a stabilit clar și univoc că unica resursă pentru transformări de care dispune puterea și care, la rîndul ei, necesită a fi reprodusă, este resursa socială, mai exact – potențialul uman al țării. **În al doilea rînd**, tot din primele zile, comuniștii au declarat clar și univoc că va fi asigurată protecția juridică necondiționată a tuturor tipurilor legale de proprietate și că ea intenționează să încurajeze legalizarea și dezvoltarea lor. **În al treilea rînd**, deja după cîteva luni de guvernare, puterea s-a edificat cum nu se poate mai bine asupra simpatiilor sale de clasă, conștientizînd clar caracterul păgubos al contradicției și confruntării apărute între interesele birocrăției conservatoare de stat, pe de o parte, și ale întregii societăți, pe de altă parte.

Timpul a confirmat justetea strategiei și tacticii alese de PCRМ nu numai sub forma unei noi victorii a PCRМ în alegerile parlamentare din 2005, dar și prin schimbarea radicală a întregii situații social-economice din țară, a situației internaționale a Moldovei, a dezvoltării ei sociale și statale. Generalizînd experiența, deocamdată unică, a practicii noastre statale-politice, este necesar să tragem o serie de concluzii principiale, ce caracterizează principalele direcții strategice ale tuturor transformărilor.

Anume politica socială activă – majorarea în repetate rînduri a salariilor, a pensiilor și burselor – a pus bazele revigorării economice generale a Republicii Moldova. În pofida criticii oponenților, a acuzațiilor de populism, pe care ni le aduceau, anume caracterul prioritar al acestei politici a condus la creșterea bruscă a cererii solvabile, a servit drept mecanism de relansare a economiei. Deja în toți următorii ani, în pofida condițiilor politice și economice externe, uneori extrem de complicate, economia Moldovei a înregistrat o creștere stabilă.

Noi am demonstrat că reformele de piață pot fi realizate cu adevărat doar dînd dovadă de responsabilitate socială față de cei care de fapt și constituie această piață, fie că e vorba de piața internă de consum, de piața forței de muncă etc. Noi am demonstrat că reformele de piață se pot solda cu

succes doar în cazul în care scopul reformelor este bunăstarea întregului popor, dar nu a unei elite restrânse. Anume astfel formulând problema, s-au realizat reformele în sistemul ocrotirii sănătății și s-a implementat asigurarea obligatorie în medicină. Pornind de la acest mod de abordare a problemei, a fost înfăptuită reforma științei și a sferei inovațiilor, a sistemului de informatizare a societății, de protecție a proprietății intelectuale, reformă ce nu are precedent în spațiul postsovietic.

Începînd cu anul 2001, s-a dus o adevărată luptă pentru decriminalizarea și debirocratizarea economiei, pentru promovarea politicii de diminuare a poverii fiscale și de creare a unor stimulente sistemice pentru activitatea de inovare și de antreprenoriat în societate. Reducerea continuă a atribuțiilor permisiv-prohibitive ale birocrăției de stat, reforma și reducerea cadrelor în sistemul puterii executive, abrogarea pe cale legislativă a mii de regulamente, care creau teren favorabil pentru diferite tranzacții de corupție, introducerea înregistrării agenților economici „la un singur ghișeu”, reducerea radicală a listei genurilor licențiate de activități antreprenoriale, diminuarea impozitului pe beneficiu de la 32 procente la zero, amnistierea capitalului și amnistia fiscală – toate acestea au constituit nu numai un factor al creșterii economice continue, dar, totodată, au subminat serios baza economică a clasei birocrățiilor. Paralel, în Moldova a fost anihilată complet crima organizată, economia s-a debarasat de tutela criminală a lumii interlope.

În anii aflării la guvernare, PCRM a reușit să realizeze o serie de reforme sistemice importante cu caracter democratic. Printre acestea se numără reforma administrației publice locale, reforma sistemului judiciar, reforma legislației cultelor, reforma procuraturii, demilitarizarea serviciilor speciale, reforma legislației electorale, crearea companiei publice independente de radio și televiziune și implementarea unui nou cod privind mijloacele de informare în masă. Drept instrument de cea mai mare importanță pentru modernizarea democratică și juridică a țării a fost aleasă calea modernizării europene. Nici un partid, nici o mișcare aflate pînă la noi la guvernare în Moldova nu și-au stabilit asemenea priorități. Nimeni și niciodată nu a încercat să îmbine organic valorile integrării europene cu deschiderea față de procesele integraționiste din Est. Anume PCRM, în condițiile unor crize și unor conflicte politice interne, ce se iscau în permanență cu partidele de opoziție, pentru prima dată în spațiul postsovietic, a recurs nu la constrîngere polițienească, ci la așa instrumente cum sînt adresarea directă către societatea civilă și expertiza democratică internațională.

Politica Pactului social din anii 2002-2003, consensul partidelor politice din 2005, **practica altruismului politic**: acordarea, prin lege, opoziției a controlului asupra serviciilor speciale, finanțelor publice, Comisiei Electorale Centrale, constituie o nouă etapă nu numai în dezvoltarea instituțiilor democratice în Moldova, dar și în istoria mișcării de stînga din Europa. În același context, sînt importante și acțiunile PCRM vizînd stabilizarea relațiilor interetnice în țară. Implementarea prevederilor Legii cu privire la drepturile persoanelor aparținînd minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor, ale Concepției politicii naționale și ale Legii cu privire la pluralitatea cetățeniilor, extinderea suplimentară a drepturilor autonomiei găgăuze sînt decizii de cea mai mare importanță, care au permis consolidarea resurselor etnoculturale și lingvistice dispersate, în numele realizării coeziunii civice.

Experiența aflării la guvernare a PCRM vorbește, indiscutabil, despre faptul că activizarea corectă a resurselor sociale, culturale și cetățenești, stimularea lor competentă asigură obținerea de efecte economice chiar și în condițiile aplicării acțiunilor de revigorare și anticriză, nemaivorbind de eficiența utilizării acestor instrumente în condiții mai favorabile, de stabilitate socială și economică.

Experiența aflării la guvernare a PCRM demonstrează că anume partidele de stînga pot promova reforme de piață cu adevărat consecvente, că liberalismul economic al celor de stînga este realmente un instrument de extindere a libertăților economice, dar nu al pauperizării în masă și al degradării sociale.

Experiența aflării la guvernare a PCRМ demonstrează că anume un partid de stînga este capabil să fie generatorul unor reforme democratice în societate, să fie promotorul efectiv al valorilor transparenței, internaționalismului și coeziunii civice.

Așadar, pe baza propriei experiențe, noi putem afirma cu toată certitudinea că comuniștii actuali, în calitatea lor de organizație politică, sînt capabili să conducă eficient statul, sînt capabili să promoveze o politică de succes, bazată, înainte de toate, pe reperele fundamentale ale ideologiei noastre înnoite. **În cazul Moldovei și al problemelor ei, aceste repere și-au găsit expresia concretă în cinci sarcini programatice, a căror realizare poate să confere țării și societății o calitate principial nouă.** Anume aceste sarcini și constituie strategia partidului nostru pentru perspectiva imediată.

2. Cele cinci sarcini strategice ale comuniștilor moldoveni

Societatea, economia și cultura Republicii Moldova au nevoie de o dinamică calitativ nouă. Devine tot mai evident faptul că sistemul actualelor provocări politice și economice externe este de așa natură încît reclamă din partea Moldovei, din partea economiei, din partea sferei sociale și din partea societății civile un nivel calitativ nou de fiabilitate. Orice încercare de a frîna într-un fel sau altul atingerea acestui nivel, de a amîna modernizarea țării, înseamnă să punem sub semnul incertitudinii însăși posibilitatea existenței pe mai departe a statului independent moldovenesc. Un răspuns adecvat la asemenea provocări îl poate constitui numai atingerea ireversibilă de către Republica Moldova a unui înalt nivel de competitivitate socială, economică și politică. Numai o atare abordare a situației, responsabilă și, totodată, ambițioasă, poate constitui mobilul real al modernizării efective și de profunzime a Republicii Moldova.

Principalul obiectiv al PCRМ în modernizarea Republicii Moldova îl constituie trecerea hotărîită de la economia agrară și de la capitalismul birocratic-nomenclaturist la societatea postindustrială, bazată pe cunoștințe, pe competență, pe tehnologii, pe un înalt nivel al calității vieții și al culturii democratice.

Prima sarcină pe această cale strategică constă în promovarea politicii investițiilor sociale crescînde și edificarea unui stat social. PCRМ va milita pentru realizarea neabătută în practică a principiilor echității sociale și egalității condițiilor de dezvoltare pentru toate categoriile de populație.

Aceasta înseamnă nu numai edificarea unui sistem eficient de protecție socială, dar și asigurarea efectivă a unui nivel principial nou al calității vieții. PCRМ consideră că nivelul mediu al salariului și al pensiilor în Moldova trebuie să fie întotdeauna mai înalt decît în țările vecine. Astăzi este evident faptul că numai în aceste condiții sînt posibile nu numai reproducerea dinamică a forței de muncă calificate, completarea acesteia și asigurarea ei cu locuri de muncă, dar și păstrarea potențialului cetățenesc al țării.

Aceasta înseamnă că accesul la asistență medicală calificată nu trebuie să depindă de nivelul veniturilor. Sistemul de sănătate trebuie să funcționeze ca o tehnologie eficientă, orientată spre sporirea nivelului sănătății, natalității și duratei vieții tuturor cetățenilor Republicii Moldova. Aceasta înseamnă că posibilitatea de a obține studii medii și superioare fără plată trebuie să fie garantată, la modul practic, de către stat. Iar însăși instruirea, calitatea și structura ei, trebuie să corespundă într-o măsură cît mai mare spectrului necesităților sociale, economice și culturale ale cetățenilor.

Aceasta înseamnă că pentru realizarea într-o măsură cît mai mare a necesităților culturale crescînde și a inițiativelor creatoare, în Republica Moldova trebuie să fie create stimulente fiabile, durabile și eficiente. Numai cetățenii cu inițiativă, cu spirit creator, care își însușesc efectiv întreaga diversitate a experienței culturale a civilizației umane, pot constitui resursa unei modernizări dinamice. Ocrotirea sănătății, învățămîntul, dezvoltarea culturală trebuie să devină în Republica Moldova sfere prioritare pentru investiții și pentru transformări sistemice. Rolul și responsabilitatea statului constau în a garanta

sub toate aspectele promovarea anume a unei asemenea politici. Aceasta este esența ideologiei și practicii politice și social-economice a PCRМ.

A doua sarcină constă în crearea unui climat de afaceri favorabil și în afirmarea unei economii deschise, orientate spre inovare. Numai o asemenea economie poate asigura nivelul înalt al standardelor sociale și poate susține dezvoltarea reală a libertăților cetățenești.

Niciodată pînă acum sarcina formării unei economii de piață dezvoltate și a ameliorării climatului de afaceri n-a fost corelată la modul direct cu obiectivele dezvoltării sociale. Niciodată pînă acum politica reformelor nu prevedea obligativitatea și realizarea sincronizată a unor obiective interdependente – cel al investiții sociale active și cel al creării de stimulente pentru manifestarea spiritului de inițiativă în sfera afacerilor. Unitatea acestor sarcini impune înfăptuirea unor reforme de tip nou, în procesul cărora dezvoltarea libertăților sociale și a libertăților economice se condiționează reciproc.

PCRМ își vede sarcina nu numai în a promova reforme liberale consecvente, orientate social, vizînd extinderea libertăților economice. PCRМ consideră că avantajele regionale potențiale ale climatului investițional din Republica Moldova trebuie să dobîndească, pe termen lung, un caracter oarecum exclusiv. Economia moldovenească trebuie să fie deschisă și Occidentului, și Răsăritului, transformîndu-se într-o rampă pentru industriile orientate spre export, în care să prevaleze ramurile scientointensive și în care să se aplice tehnologii de vîrf, bazate pe folosirea pe scară largă a forței de muncă de înaltă calificare.

PCRМ este convins că, în condițiile creșterii continue a volumului producției agricole, ponderea acestui sector în cadrul economiei naționale trebuie să se reducă permanent. În agricultură trebuie să se afirme principiile bazate pe stimularea dezvoltării marii producții de mărfuri, care să folosească tehnologii competitive, ceea ce ar garanta securitatea alimentară a țării.

Dezvoltarea științei, a tehnologiilor, crearea unui climat investițional competitiv în țară și de condiții pentru atragerea pe scară cît mai largă a capitalului uman reprezintă, în opinia PCRМ, baza strategiei dezvoltării economice.

A treia sarcină a PCRМ o constituie formarea unei democrații multinivel.

Practica noastră politică a demonstrat în mod convingător că numai un sistem dezvoltat și multilateral de control al societății asupra puterii poate fi cheazășia realizării intereselor naționale, ireversibilității cursului politic ales.

PCRМ consideră că democrația europeană modernă, la baza căreia stau multe realizări ale colegilor și tovarășilor noștri de idei din partidele de stînga din Europa, este sistemul de principii și instituții politice ce se dezvoltă cel mai dinamic în lume. Anume de aceea pentru noi, comuniștii moldoveni, integrarea europeană și formarea unui sistem democratic dezvoltat și multinivel, nu este atît o problemă ce ține de aderarea noastră la Uniunea Europeană, cît, într-o măsură mai mare, o problemă ce ține de opțiunea noastră politică internă, care presupune modernizarea cardinală a sistemului de drept, edificarea unei societăți asigurate contra exploatării și samavolniciei.

Însă sarcinile edificării unei democrații multinivel în Moldova nu se rezumă nici pe departe la problemele sus-menționate. Ținînd seama de specificul țării noastre, aceste sarcini sînt completate în mod organic de necesitatea edificării unei societăți polietnice armonioase, bazate pe o diversitate lingvistică și etnoculturală dezvoltată. Numai consolidarea în continuare a poporului moldovenesc, aprofundarea bilingvismului și a toleranței interetnice îi vor permite Moldovei nu numai să-și păstreze identitatea unică, dar și să devină, într-un anumit sens, un model de relații între națiuni, limbi și culturi.

În procesul edificării și dezvoltării sistemului democratic, pentru PCRМ este deosebit de important ca spiritul creației sociale active, practica luptei permanente pentru libertăți politice, sociale și culturale să dobîndească repere temeinice în însăși societate. Numai o societate civilă dezvoltată, numai inițiativele

acesteia, numai larga ei autonomie și imunitatea ei pot constitui un factor al dezvoltării democratice ireversibile a Republicii Moldova.

PCRM își vede misiunea în a crea un sistem de stimulente pentru dezvoltarea unei responsabilități civice cât mai mari, pentru formarea unei națiuni civice moderne, pentru care valorile rezultate din realizarea dreptului la identitate, la autoafirmare și la o înaltă calitate a vieții vor conferi un sens nou și clar unor noțiuni cu valoare de simbol cum sînt noțiunile de Patrie, Țară, Patriotism.

A patra sarcină a PCRM este sporirea competitivității Republicii Moldova ca stat.

Debirocratizarea drastică, reducerea atribuțiilor și a împuternicirilor funcționarilor, crearea de impedimente reale pentru dezvoltarea corupției politice și economice cu sporirea, concomitentă, a exigențelor față de calitatea și profesionalismul aparatului de stat – iată care este strategia sistemică și revoluționară a PCRM.

Statul nu trebuie să fie o proprietate a funcționarului, el trebuie să fie o proprietate a întregii societăți.

Schimbarea nivelului culturii administrative, sporirea nivelului de competență a administrației publice, corespunderea ei provocărilor cu care se confruntă astăzi țara – iată care este una din principalele condiții ale competitivității statului moldovenesc.

A cincea sarcină a PCRM o constituie adoptarea pe termen lung a principiilor fundamentale ale securității Republicii Moldova: neutralitatea permanentă; integritatea teritorială și deschiderea pentru integrare.

PCRM nu vede motive pentru participarea Republicii Moldova la vreun bloc militar, considerînd blocurile militare drept niște anacronisme ce contravin valorilor civilizației moderne, drept un instrument folosit pentru reprimarea libertății, dar nu pentru afirmarea democrației și securității. În acest sens, PCRM va acționa în vederea diminuării treptate și eșalonate a componentei militare a tuturor programelor statale și naționale și va proceda la edificarea unui stat demilitarizat.

PCRM consideră reglementarea problemei transnistrene și restabilirea integrității teritoriale a țării o sarcină excepțională a întregii societăți moldovenești, una din principalele garanții ale viabilității statalității noastre. Noi sîntem convinși că această problemă poate fi soluționată numai prin consolidarea încrederii și solidarității civice, prin oferirea unei perspective comune pentru întreaga națiune.

PCRM este convins că numai deschiderea pentru integrare, că numai capacitatea de a depăși fantomele închistării și șabloanele unei politici externe cu un singur vector îi vor permite Republicii Moldova să propună o perspectivă cu adevărat valoroasă pentru toți cetățenii săi, să asigure coeziunea civică și o nouă calitate a securității. Noi pornim de la faptul că în Europa unită a națiunilor și a țărilor Republica Moldova trebuie să intre deja în calitate de stat reunificat, integru din punct de vedere teritorial, cu o economie dezvoltată și cu un nivel de trai înalt.

Un stat social și competitiv, o țară cu o economie deschisă, orientată spre inovare, o societate a democrației dezvoltate cu un înalt nivel de securitate – iată care sînt principalele obiective ale Partidului Comuniștilor.

V. PCRM- PARTID DE STÎNGA DE TIP NOU

PCRM – PARTID EUROPEAN DE STÎNGA

Practica politico-statală a comuniștilor moldoveni a servit drept motiv pentru efectuarea unor reorganizări serioase în cadrul partidului, pentru operarea de modificări în strategia și în reperele sale conceptuale, a făcut necesară o analiză serioasă, o evaluare responsabilă a priorităților construcției noastre de partid de mai departe. **PCRM este chemat să fie permanent o organizație politică de**

masă capabilă să acționeze, care să poată îmbina în mod organic căutarea continuă a unor strategii politice eficiente cu munca practică de zi cu zi, întru apărarea suveranității și întru consolidarea statalității țării, întru dezvoltarea ei social-economică și spirituală în ritm devansator.

PCRM respinge categoric teoria și practica unor mișcări de stînga din spațiul postsovietic, care împărtășesc ideile izolaționismului, politici de mare putere, autoritarismului, naționalismului și separatismului. Noi constatăm cu regret că ele, de fapt, au cedat pozițiile în fața restaurării în țările lor a celor mai nedemocratice forme ale capitalismului oligarhico-statal.

Pe de altă parte, nu poate să nu ne bucure dezvoltarea cu succes a ideilor socialiste în Europa de Vest și în Europa Centrală, în țările Uniunii Europene. Europa nu este numai leagănul tradițiilor socialiste. Anume în Europa s-a păstrat legătura indisolubilă și principială dintre aceste tradiții și valorile contemporane ale democrației și libertății. Și astăzi nu poți să nu vezi că marșul triumfal al democrației europene este o consecință și a activității tenace, desfășurată timp de mai mulți ani, de către colegii noștri din partidele de stînga, pentru transpunerea în viață a ideilor internaționalismului, echității sociale și apărării drepturilor omului.

În această situație, PCRM își vede misiunea în a asimila activ întreaga moștenire ideologică și întreaga experiență politică a comunismului și socialismului european, inclusiv pentru a fi mai competitiv decît forțele reacțiunii naționaliste și autoritarismului. Noi sîntem partidul pentru care lupta pentru socialism este inseparabilă de lupta pentru statalitate și pentru instituții democratice eficiente. Democrația, drepturile omului sînt astăzi părți inseparabile ale acelor înalte standarde sociale pe care tindem să le atingem, care sînt parametri comuni atît pentru calitatea vieții, cît și pentru dezvoltarea umană.

PCRM, astăzi, este partidul reformei sociale active și consecvente, ce va stimula dezvoltarea tuturor formelor de proprietate, va pune în valoare resursele inovatoare ale întregii societăți, va permite crearea unei economii stabile, bazate pe cunoștințe și pe un potențial intelectual înalt. PCRM, astăzi, este, deocamdată, unicul partid al independenței statalității moldovenești și a poporului ei multinațional, un partid ce pledează consecvent pentru reîntregirea țării noastre.

PCRM, astăzi, este partidul care se conduce efectiv în activitatea sa practică de principiile democrației multinivel, care este convins că afirmarea și dezvoltarea instituțiilor democratice trebuie să aibă loc în legătură indisolubilă cu afirmarea garanțiilor și obligațiilor sociale ale statului față de societate și față de cetățeni, cu afirmarea adevăratei democrații.

PCRM, astăzi, este partidul modernizării europene, partidul care tinde să deschidă Moldova pentru restul lumii, să transforme țara și societatea în conformitate cu cele mai moderne standarde de drept, economice și sociale, lucru confirmat și de dobîndirea de către el, în 2007, a calității de membru cu drepturi depline al Partidului Stîngii Europene Unite.

PCRM, astăzi, devine un partid politic de tip nou, care tinde să continue, în noile condiții istorice, lupta pentru idealurile umaniste, pentru afirmarea demnității umane, pentru socialism.